

Februari 2010

Welkom

Wij, alle AMICE-partners zijn blij dat we u dit eerste nummer van 'Maas en Klimaat', de nieuwsbrief van het AMICE project, kunnen voorstellen. AMICE betekent Adaptation of the Meuse to the Impacts of Climate Evolutions. De titel 'Maas en Klimaat' geeft dus goed de uitdaging weer waar de AMICE partners voor staan. In dit eerste nummer kunt u lezen waar AMICE over gaat, kennis maken met het partnerschap en met enkele acties. In de volgende nummers zullen we u vergasten op meer spannend nieuws. Neem alvast ook een kijkje op de AMICE website: www.amice-project.eu We wensen u veel plezier bij het lezen over AMICE, de Maas en klimaatverandering.

Aan het woord: de AMICE lead-partner

AMICE smeedt het Maasbekken samen.

De uitdaging bestond erin om langs de hele lange lengte van de Maas, over bijna 950 km van het Plateau van Langres tot Rotterdam, alle partners samen te brengen ; ieder met zijn eigen problematiek, maar rond een gemeenschappelijk doel : de Maas.

Wat is de 'EPAMA' ?

De EPAMA werd opgericht na de hoogwaters van 1993 en 1995. Die hadden onder andere in het departement van de Ardennen ernstige schade aangericht en er waren ook gevolgen over het hele grondgebied. Langs de Maas in Frankrijk was er nooit een collectieve actie gevoerd. Op initiatief van het Rijk en de Regio's Lotharingen en Champagne-Ardenne werd een modellering van de Maas gerealiseerd. Als resultaat hiervan worden op dit ogenblik de beschermingswerken tegen overstromingen afgewerkt. De EPAMA speelt ook een rol in hoogwaterbescherming en rivierherstel. Samen met de Rijksdiensten werken we aan een betere voorspelling van overstromingen. We werken ook mee aan het programma OSRIS. Dat is erop gericht een crisisbeheer op te zetten via een informatica-toepassing en samen te werken met de gemeenten om scenario's uit te werken en oefeningen te organiseren. Tenslotte proberen we de kwetsbaarheid van woningen en bedrijven te verminderen.

Waarom is de 'EPAMA lead-partner' ?

Het idee van een Maascultuur maakt al lang deel uit van ons beleid. De EPAMA hanteert een ethiek van solidariteit tussen benedenstroomse en bovenstroomse delen van het stroomgebied. Het was ons van begin af duidelijk dat we niet enkel op het niveau van Frankrijk konden denken.

AMICE is een beetje als het utopische Europa in het begin : we zijn nu echt vertrokken en zitten op hetzelfde vlot. We gooien de trossen los, we weten waar we heen willen, maar niet wat er precies gaat gebeuren. Een ding is zeker : vanaf nu varen we samen.

Goede reis !

De heer J. Jeanteur, voorzitter van de EPAMA

In this issue:

Voorwoord door Mr. J. Jeanteur	1	Het NWE Interreg programma	4
Waar gaat het over?	2	Start evenement en terreinbezoek	4
De AMICE website	3	AMICE in cijfers	4
De AMICE slogan	3	Nieuws van de partners	5 - 6
Het partnerschap	3		

AMICE: waar gaat het over?

'AMICE' betekent 'vriend' in het Italiaans en dat is ook precies waar dit project over gaat.

In AMICE willen we vriendschap sluiten met de Maas en haar helpen om zich aan te passen aan de veranderingen in het klimaat. We willen dat de Maas het allerbeste voorbeeld wordt van een rivier die klimaatbestendig is en daarbij ook nog eens heel mooi en natuurlijk is.

AMICE gaat ook over de mensen die wonen langs die 950 km Maas en alle zijrivieren. Dit houdt in dat er sterket banden geseed worden tussen de 17 projectpartners en alle mensen in het hele stroomgebied die van de Maas houden – van de bronnen in Frankrijk tot de monding in Nederland via België en een stukje Duitsland. Het is een droom natuurlijk, maar dromen kunnen werkelijkheid worden als iedereen er zich vol enthousiasme voor inzet.

In de toekomst zullen we meer hoogwaters en meer droogteperiodes kennen. Wat we ook doen, klimaatverandering kunnen we niet tegenhouden. We zullen ons dus hoe dan ook moeten aanpassen, maar gelukkig kunnen we kiezen welke acties we ondernemen. AMICE biedt de kans om een aantal mogelijkheden te testen en daarmee een globale en eenduidige strategie op te bouwen. De rivier zal hierop reageren; voor een deel weten we hoe ze dat zal doen, maar het is evengoed zeker dat ze nog verrassingen in petto heeft.

Het verbeteren van onze kennis is de sleutel tot succes. Als we de Maas willen helpen om zich aan te passen, moeten we alles weten over rivieren en over hoe het plaatselijke klimaat zal veranderen. We moeten alle bestaande literatuur bekijken, klimaatmodellen toetsen, de invloed van verschillende factoren kwantificeren en goede landgebruikkaarten maken. Door betrouwbare klimaatscenario's te gebruiken en de vaardigheden van de wetenschappers in het Maasbekken samen te brengen, zal deze internationale studie ons helpen om beter te begrijpen hoe de Maas zich in de toekomst zal gedragen.

Water wordt de essentiële hulpbron van de 21ste eeuw. We moeten het vasthouden en er zorgvuldig mee omgaan! Lokale en kleinschalige veranderingen in het landgebruik kunnen vaak al leiden tot een verbetering van de natuurlijke waterbergingscapaciteit.

In AMICE wordt op drie plaatsen met verschillend landgebruik en een verschillende demografie nagegaan hoe het water op een meer natuurlijke manier kan worden vastgehouden.

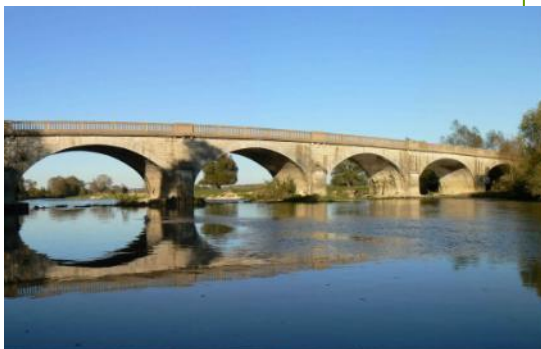
De ervaring die hier wordt opgedaan zal helpen bij het ontwikkelen van een meer natuurlijk Maasbekken.

In het Maasstroomgebied bestaan al veel kunstwerken voor hoogwaterbeheer en er worden er nog meer gepland. Hier liggen pas grote uitdagingen! Hoe kunnen de nieuwe structuren zo getekend worden dat ze zowel droogte, hoogwater als de stijgende vraag naar water aankunnen? Hoe kunnen de bestaande hoogwatermaatregelen aangepast worden aan meer extreme gebeurtenissen? In AMICE worden deze uitdagingen aangegaan in drie hoogst vernieuwende projecten in Duitsland, Vlaanderen en Nederland.

Om echt gewapend te zijn tegen extreme water-gebeurtenissen zijn bouwprojecten op zich onvoldoende. AMICE wil de manier waarop waterbeheerders en reddingsdiensten anticiperen en reageren op hoogwaters verbeteren. Nieuwe interactieve software moet samen met de ervaring van de AMICE partners zorgen voor een succesvoller crisisbeheer bij overstromingen. Een internationale overstromingsoefening zal toelaten deze nieuwe aanpak te toetsen.

Verandering wordt ook teweeggebracht door sensibilisering – via nieuwsbrieven, informatiepakketten, posters, folders en websites. Er worden bezoeken georganiseerd aan de verschillende projecten voor plaatselijke besturen en geïnteresseerde bewoners. Internationale bijeenkomsten zullen de mogelijkheid bieden om de resultaten van AMICE wijder te verspreiden. En bovenal is er de AMICE-film die het verhaal zal vertellen van hoe de Maas zich aanpast aan klimaatverandering.

© EPAMA

© A. Colard

© SPW

© M. Lejeune

AMICE partners bij de stuurgroepvergadering in Luik, 15 oktober 2009

De AMICE website

Op de website van AMICE kunt u alles vinden wat u weten wilt—en nog veel meer.

U wenst meer details over de projectorganisatie? Over het partnerschap? Over de verschillende partners, hun rol in AMICE en hoe u hen kunt bereiken? Over watergebonden onderwerpen? Over klimaatverandering? Of u wilt een folder, foto of interessant rapport downloaden?

Dan is er een enkel adres voor u: www.amice-project.eu

De AMICE slogan

AMICE is een mooi woord. Jammer genoeg zegt het niet waar dit project over gaat.

Adaptation of the Meuse to the Impacts of Climate Evolutions is een hele mondvol; sommige mensen denken dat het een uitspraak oefening is.

Daarom wilden we een slogan hebben: een sterke boodschap die in enkele woorden de AMICE uitdaging weergeeft. Niet langer eindeloze uitleg nodig als iemand u vraagt: "leg eens uit waar AMICE over gaat"? Nu is er onze sleutelboodschap.

We vonden er een die echt heel goed is.

Dit is onze uitdaging. Dit doen we!

Climate Changing ? Meuse Adapting !

Het partnerschap

Bij het AMICE project zijn 17 partners uit het Maasbekken betrokken. De Internationale Maascommissie is gastheer voor de vergaderingen en fungeert ook als waarnemer.

Frankrijk

EPAMA (Openbare Structuur voor het beheer van de Maas en haar zijrivieren), eveneens **Lead Partner** van het AMICE project;

Université de Metz – Departement CEGUM (Centrum voor geografische studies);

CETMEF (Instituut voor Maritieme and Binnenwaterwegen).

België - Wallonië

Région Wallonne, via de multidisciplinaire hoogwaterwerkgroep (GTI);

Université de Liège – Departement Hydrologie, Toegepaste hydrodynamica en Hydraulische constructies (HACH) & Aquapôle;

ULg, Gembloux Agro-Bio Tech – Departement Hydrologie en Hydraulica;

Gemeente Hotton;

Agence Prévention et Sécurité (APS).

België - Vlaanderen

nv De Scheepvaart, Beheerder van grote kanalen voor binnenscheepvaart

Waterbouwkundig Laboratorium, Onderzoekscentrum voor waterbouwkunde in Antwerpen;

RIOU asbl, Vereniging voor communicatie en natuurontwikkeling.

Duitsland

WasserVerband Eifel-Rur, Beheerder van de Rur;

RWTH Aachen Universität:

Lehrstuhl und Institut für Wasserbau und Wasserwirtschaft : Leerstoel voor waterbouwkunde en waterhuishouding;

Lehr- und Forschungsgebiet Ingenieurhydrologie: Academisch & Onderzoeksdpartement Ingenieurhydrologie.

The Netherlands

Rijkswaterstaat (Ministerie van Vervoer, Openbare Werken en Waterbeheer) is betrokken via twee departementen: **Waterdienst** en **Limburg**;

Waterschap Aa en Maas en

Waterschap Brabantse Delta,

Overheidsinstanties in Noord-Brabant; waterbeheerders van 2 van de 5 deelbekkens van de Maas in Nederland .

Het NWE INTERREG IV B Programma

Dit programma geeft geld aan vernieuwende internationale projecten die leiden tot een beter beheer van natuurlijke rijkdommen en risico's, tot het verbeteren van communicatiemiddelen of tot de versterking van de gemeenschappen in Noord-West Europa.

www.nweurope.eu

Het AMICE start-evenement in Hotton

Het AMICE project ging officieel van start op 28 april 2009 in Hotton (B)

De gebeurtenis had een dubbel doel. Het eerste was de definitieve versie van het project voor te stellen aan alle geïnteresseerden en het tweede was de ondertekening van de Partnership Agreement die de samenwerking tussen alle 17 projectpartners beschrijft.

Er waren 70 mensen aanwezig in Hotton.

Na enkele voordrachten werd de Partnership Agreement ondertekend door vertegenwoordigers van de partners. In dit contract worden de modaliteiten voor de samenwerking geregeld, nodig voor een goede uitvoering van het project.

[Meer lezen..](#)

Start evenement in Hotton: de sprekers

Enkele AMICE cijfers

2009-2012

17 Partners

4 landen

Budget : 8.9 miljoen €

ERDF : 2.8 miljoen €

[Internationale Maascommissie](#)

Nieuws van de partners

1. Ny: integraal beheer van het bekken van de Naives

Het dorp Ny en het riviertje de Naives liggen in het bekken van de Ourthe, een van de belangrijkste zijrivieren van de Maas. Dit project laat een goed voorbeeld zien van hoe preventie van overstromingen, aanpassing aan klimaatverandering, natuurbehoud en toerisme kunnen gecombineerd worden.

Ny is een architecturale parel, maar wordt regelmatig (eens per jaar, driemaal in 2007) overstroomd. Buiten Ny kan het water benedenstroomse woongebieden en infrastructuur beschadigen. Daarom zullen de oevers van de Naives zo worden ingericht dat extra water kan gelost worden in het eraangrenzende, vlakke Natura 2000 gebied. Jammer genoeg echter is de waterkwaliteit van de Naives eerder slecht.

Een dergelijk complex probleem vraagt een integrale aanpak

[Read more..](#)

Hier stroomt de Naives het dorp Ny binnen

2. Laagwater(Gembloux Agro-Bio Tech) Hydraulische modellering (ULg)

Het INTERREG IV B - AMICE project is voor het Waalse Gewest de gelegenheid om een laagwater frequentie analyse uit te voeren. De bedoeling is een methodologie op te stellen, gebaseerd op technieken die ook in de buurlanden gebruikt worden en op recente studies die in de literatuur beschreven worden.

[Meer lezen...](#)

In het ADAPT project werd door de universiteit van Luik (HACH) als pilootstudie een kwantitatieve overstroingsrisico-analyse uitgevoerd langs de Ourthe in het Waalse Gewest. Gebaseerd op gedetailleerde hydraulische simulaties werd in deze studie het effect van adaptatiemaatregelen (overstromingsbescherming) nagegaan, waarbij ook rekening werd gehouden met de invloed van klimaatverandering en de

socio-economische gevolgen van overstromingen. Deze aanpak zal binnen AMICE verder uitgewerkt worden.

Een van de sluizen op het Albertkanaal

3. Nieuws van nv De Scheepvaart

Het Albertkanaal en de Kempische Kanalen worden uitsluitend gevoed met water uit de Maas. Het water wordt in eerste instantie gebruikt voor de bediening van de sluizen ten behoeve van de binnenvaart. De binnenscheepvaart op het Albertkanaal haalt dagelijks ongeveer 6000 vrachtwagens van de snelweg. Daarnaast wordt het kanaalwater ook gebruikt voor de productie van drinkwater in de Antwerpse agglomeratie, als koelwater bij de elektriciteitsproductie, als proceswater voor de industrie en tenslotte ook in beperkte mate voor irrigatie van natuurgebieden en landbouwgronden.

In 1995 sloten Vlaanderen en Nederland een verdrag af inzake de verdeling van het beschikbare Maaswater bij lage afvoeren. In periodes met zeer lage Maasafvoeren moet nv De Scheepvaart, als waterwegbeheerder van het Albertkanaal en de Kempense kanalen, maatregelen nemen die het waterverbruik van deze kanalen beperken. Deze maatregelen kunnen er o.a. in bestaan om schepen bij sluizen te groeperen en samen te versassen of door bepaalde waterafnames tijdelijk gedeeltelijk of volledig in te perken.

Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat met de bouw van pompinstallaties op alle sluizencomplexen van het Albertkanaal (Genk, Diepenbeek, Hasselt, Ham, Olen en Wijnegem) de beste maatregel is om problemen door watertekort te voorkomen. Deze pompinstallaties maken het mogelijk een belangrijk deel van het waterverbruik van de sluizen terug te pompen naar de opwaarts van deze sluizen gelegen kanaalpannen.

De waterkwaliteit van het Albertkanaal is relatief goed en er is veel vis aanwezig in het kanaal. nv De Scheepvaart kiest dan ook voor de toepassing van vooruitstrevende en ecologisch verantwoorde technologie om eventuele schade aan het visbestand in de kanalen tot een absoluut minimum te beperken.

[Meer lezen..](#)

4. RIOU: Natuurlijke waterberging in de Ardennen

Riou is een van de partners die zich bezighoudt met natuurlijke waterberging. In feite zijn overstromingen en droogte twee aspecten van hetzelfde probleem. De idee is dat brongebieden en overstromingsvlakten in de bovenste delen van het stroomgebied een belangrijke rol kunnen spelen voor het hele Maasbekken. Een voorwaarde is wel dat ze natuurlijk kunnen functioneren.

[Meer lezen..](#)

De vallei van de Emmels (<http://biodiversite.wallonie.be>)

5. Nieuws van het Waterbouwkundig laboratorium

1. Scenario's voor de impact van klimaatverandering

Het Waterbouwkundig Laboratorium (WL) in Antwerpen heeft een studie besteld over "De effecten van Klimaatverandering op afvoeren bij hoog en laag water en de totale water beschikbaarheid". Het WL heeft geen hydrologische modellen voor het Maasstroomgebied en het AMICE-project was de aanleiding om de studie uit te breiden. Alle scenario's zijn eensgezind over de toekomstige zomerafvoeren: gemiddeld zullen ze minder dan de helft bedragen van deze gemeten in de controleperiode (1961-1990).

2. Update van kennis over de Maas

In 2004 maakte het WL een rapport met een inventaris van alle relevante aspecten voor waterbeheer in het

Maasbekken.

3. Workshop over Klimaatverandering in Vlaanderen

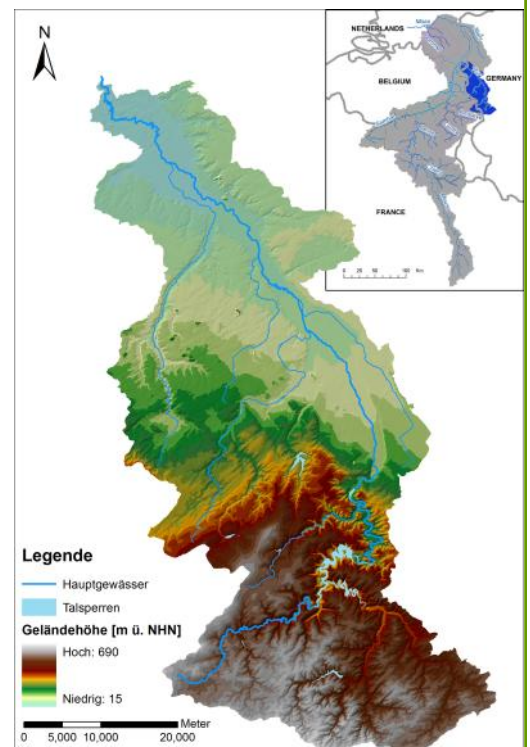
Meer dan 40 Vlaamse college's uit de water sector waren te gast in het WL op 29 Oktober. Ze woonden een workshop bij over de invloed van klimaatverandering op hydrologie met een focus op de gevolgen voor de bevaarbare waterlopen. Voor de Maas werden de studie van Deltares in opdracht van het WL en het AMICE project voorgesteld. De presentaties en een link naar de achtergrond documentatie is te vinden op www.watlab.be

[Meer lezen..](#)

6. Werkzaamheden in het deelbekken van de Rur

De werkzaamheden van het [Institute of Hydraulic Engineering and Water Resources Management](#) van RWTH Aachen University zijn gericht op de hydraulische modellering van de Rur en op het ontwikkelen van methoden om de veranderingen in watergebonden risico's in relatie tot klimaatverandering, te beoordelen. De Rur benedenstrooms van de bekken zal gemodelleerd worden met SOBEK 1D/2D. Dit zal informatieve leveren over de overstromingen tijdens hoogwater. Samen met de gegevens over landgebruik kan dit gebruikt worden om de impact van verschillende huidige en toekomstige hoogwaters te berekenen in het licht van klimaatverandering.

[Meer lezen..](#)

Landesvermessungs amt NRW, Bonn, Mai 2001 / RV

Contacten en credits:

AMICE Lead Partner - Coordinator : Maïté Fournier (EPAMA)

AMICE Communication Officer : Martine Lejeune (RIOU)

AMICE logo conception : Olivier Drogue